
Archiv hlavního města Prahy

CZ321100010

Klub malostranských esperantistů

1909-1952

Inventář

NAD č. 616

Pomůcka č. 636

Zpracoval: Zora Damová

Praha 2021

Obsah

Úvod.....	3
I. Dějiny původce archivního souboru	3
II. Dějiny archivního souboru.....	4
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	5
IV. Tematický popis archivního souboru	5
V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky	6
Soupis jednotek popisu	7
Organizace spolku a základní dokumenty	7
Korespondence	9
Dokumentace	11
Tiskoviny	11
Razítko	12

Úvod

I. Dějiny původce archivního souboru

Identifikátor INTERPI: nebyl zatím přidělen

Preferovaná forma jména: Klub malostranských esperantistů (Praha)

Typ preferované formy jména: úřední

Datace použití jména od-do: 1909 - 1952

Variantní/paralelní formy jména a jejich typ:

Klubo Esperantistoj malostranoj

Datum vzniku: 25.11.1909

Typ vzniku: vznik založením

Datum zániku: 4.4.1952

Typ zániku: zánik rozejitím

Sídlo původce: Praha (Hlavní město Praha, Česko), 1909 - 1952

Dějiny původce:

Klub esperantistů malostranských (Klubo Esperantistoj malostranoj) byl založen na ustavující valné hromadě dne 25. listopadu 1909 a jeho hlavním cílem byla, kromě společenské činnosti mezi členy především propagace esperanta. Zakladatelem a předsedou klubu byl Jan Iglauer, roku 1915 ohlásil svůj odchod z této funkce, úředně však tento krok nebyl nahlášen. V některých dokladech spolku je uváděno, že roku 1920 se předsedou stal Emil V. Müller, ani pro to ovšem nejsou úřední podklady. Situace byla patrně zapříčiněna celkovou stagnací klubu v období první světové války, kdy byla většina členů odvedena na frontu, a následnou nečinností spolku v prvních poválečných letech. Spolek byl proto policejním ředitelstvím ke dni 15. září 1922 rozpuštěn pro nedostatek členů. Jan Iglauer ale následně toto rozhodnutí napadl a svolal valnou hromadu spolku, na které se mělo rozhodnout o další budoucnosti klubu.

Vznikla tak situace, kdy valná hromada klubu konaná dne 14. března roku 1923 rozhodla o pokračování činnosti oficiálně zaniklého spolku, bylo tedy nutné spolek opět založit. V této době měl klub patnáct činných členů a dva přispívající, předsedou byl opět zvolen Jan Iglauer. Oficiální založení spolku bylo ale kvůli formálním nedostatkům stanov zpožděno, obnovený Klub esperantistů malostranských byl proto povolen až následujícího roku, ustavující valná hromada se konala dne 20. listopadu 1924. Počátkem roku 1927 vystřídal Jana Iglauera na postu předsedy Emil V. Müller, který jej vedl dalších 24 let.

Za druhé světové války byla činnost spolku omezena, členové se scházeli pouze k pravidelným čtvrtetním konverzacím. Po roce 1945 spolek pořádal tzv. „Letervespero“, korespondenční akci esperantistů, chtěl rovněž obnovit kurzy esperanta, zájem veřejnosti byl ovšem minimální. Aktivita klubu byla proto omezena pouze na pravidelné čtvrtetní konverzační a studijní schůzky členů. Dalším zásahem do činnosti klubu byla proměňující se politická situace, omezena byla možnost nákupu zahraniční, tedy i esperantistické literatury a limitován byl rovněž styk se zahraničím, který byl pro esperantisty hlavním cílem. Spolek měl rovněž problémy s nedostupností klubové místnosti, která byla často zabírána pro politické schůze. Více než dvacet členů spolku se tak nemohlo pravidelně scházet, část členů byla také vytížena svými pracovními povinnostmi, politickými školeními a schůzemi. Přesto ještě roku 1950 předseda klubu hájil jeho existenci a doufal v opětovné otevření kurzů esperanta.

Koncem roku 1951 nabyl účinnost zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních, který měnil dosavadní spolkovou legislativu. Spolky, které tzv. nenapomáhaly výstavbě socialismu, měly být zrušeny či začleněny do spolků, jimž byla povolena činnost. Na členské schůzi svolané na 4. dubna 1952 si proto zbývající členové klubu odhlasovali likvidaci spolku. Finance klubu uložené na vkladních knížkách (1 181 Kč) byly předány Likvidačnímu fondu měnovému, zbylé pokladní finance (180 Kč) byly darovány Společnosti pro znovuvybudování Emauz při Klubu Za starou Prahu. Archiv spolku byl předán do Archivu hl. m. Prahy, zbytek esperantistické knihovny byl rozdán mezi poslední členy.

Klub až do vypuknutí druhé světové války pravidelně pořádal veřejné kurzy esperanta pro začátečníky a pokročilé. Zvláště v prvních letech činnosti rovněž organizoval odborné přednášky, řadu výletů a exkurzí, jak pro členy tak pro jejich hosty. V období před první světovou válkou byly oblíbené také hudební večery Emila V. Müllera, který byl mimo jiné skladatelem.

Členové klubu se scházeli jednou týdně, zpravidla ve čtvrtek, v klubové místnosti, ta byla krátce v Malostranské besedě, od roku 1911 pak v restauraci v Lázních a v kavárně „Opera“, a následně v restauraci Urban na Vítězné třídě. Počátkem roku 1924 spolek přesídlil do restaurace pana Kasala v Petřínské ul. č. 5, Praha – Smíchov. Od října 1935 se členové klubu scházeli v restauraci „Dašek“ v Praze III. na Újezdě č. 5.

Funkce původce:

Hlavním cílem spolku byla, kromě společenské činnosti mezi členy, především propagace esperanta. Klub pravidelně pořádal veřejné kurzy esperanta pro začátečníky a pokročilé.

Autor záznamu: Zora Damová

Zdroje informací:

Import z PEVY

CZ321100010//616 Klub malostranských esperantistů Praha

CZ321100010//5 MHMP II./Národní výbor hl. m. Prahy, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, spis XIV/0259 Klub Esperantistů malostranských.

CZ321100010//5 MHMP II./Národní výbor hl. m. Prahy, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, spis XIV/0682 Klub esperantistů malostranských.

II. Dějiny archivního souboru

Dějiny archivního souboru:

Archiválie uložené ve fondu vznikly z činnosti malého lokálního spolku. Přesné informace o vedení spolkového archivu nejsou známy, uložen byl ve skříní v klubové místnosti, která byla v průběhu let zřízena v několika různých restauracích. Část dokumentů byla před předáním zlikvidována pro poškození hlodavci.

Vzhledem k nízkému počtu členů a tedy minimu potřebné dokumentace lze předpokládat, že spolkový archiv spravoval předseda spolku, jednatel, či jiný k tomu určený člen spolku. Dochované dokumenty zmiňují resignaci archiváře roku 1911, z 20. let je doložen stručný „archivní seznam“ obsahující výběr nejdůležitější korespondence, neodpovídá ale stavu dochování dokumentů.

Většina agendy spolku byla prováděna korespondenčně, příp. na valných hromadách, zápisy z nich ale nebyly vedeny jednotně a nedochovaly se v úplnosti.

Přímý zdroj akvizice:

Archiválie klubu a několik tisků ze spolkové knihovny předal po likvidaci spolku jeho bývalý předseda E. V. Müller v květnu roku 1952 Archivu hlavního města Prahy.

III. Archivní charakteristika archivního souboru

Archivní charakteristika archivního souboru:

Vzhledem k malému počtu členů nebyla agenda spolku příliš rozvinutá. Celkový rozsah materiálů fondu je 1909 – 1952, přičemž zastoupení dokumentů v jednotlivých letech není rovnoměrné. Fond je mezerovitý.

Způsob uspořádání:

Při zpracování fondu bylo zvoleno umělé schéma fondu odpovídající dochovaným archiváliím. Dokumenty jsou rozčleněny na materiály týkající se organizace spolku, korespondenci, dokumentační materiál obsahující fotografie, tiskopisy a spolkové razítko. Při pořádání nebyl fond skartován.

Pravidla zpracování jednotky popisu:

Při pořádání bylo postupováno dle Základních pravidel pro zpracování archiválií.

Budoucí přírůstky:

Není předpoklad budoucích přírůstků, v úvahu přichází pouze doplnění jednotlivin ze soukromých rukou.

Odkazy na příbuzné dokumenty, archiválie a pomůcky pro vyhledávání:

Materiály dochované ve fondu spolku doplňují doklady zaslané policejnímu ředitelství a následně referátu pro vnitřní věci a bezpečnost Ústředního národního výboru v Praze, které jsou uloženy ve spolkovém katastru (spisy XIV/0259 a XIV/0682). Tyto materiály obsahují doklady i z posledních let činnosti spolku, které jsou v samotném fondu dochovány jen torzovitě.

Fyzický stav archivního souboru:

Archiválie jsou v dobrém stavu a je možné předložit je ke studiu v plném rozsahu.

IV. Tematický popis archivního souboru

Stěžejní součástí fondu je agenda organizace spolku. Vzhledem k tomu, že se jednalo o drobný spolek s maximálně 20 členy, byla tato agenda různorodá, většina dokumentů je vedena na volných papírech. Pro jednotlivé roky se dochovaly různé druhy materiálů a v některých případech nebylo možné je od sebe oddělit, i z toho důvodu jsou tyto řazeny pouze chronologicky.

Jedná se o seznamy členů, zápisy z valných hromad, spolkové oběžníky, které obsahovaly rovněž pozvánky na výlety či roční vyúčtování. Součástí této kategorie je rovněž korespondence s policejním ředitelstvím, kterému spolek hlásil povinné údaje týkající se činnosti spolku. Materiál doplňuje několik jednotlivin jako dochované vyplněné členské průkazky, spisek o historii klubu, který sepsal roku 1952 předseda klubu Emil V. Müller, či drobné účetní doklady.

Na tuto část navazuje korespondence. Jedná se především o dopisy od členů či zájemců o kurzy esperanta, zvláště z prvních let existence spolku byla rovněž bohatá korespondence s institucemi, kam spolek podnikal exkurze. Korespondence je nerovnoměrně dochována, nelze určit, zda je to z důvodu útlumu činnosti spolku v těchto letech či z důvodu ztráty některých dokumentů.

Tyto materiály doplňuje dokumentace činnosti spolku, kterou nešlo zařadit do ostatních kategorií, jedná se o tiskopisy spolku, tři spolkové fotografie a další drobnosti, jako je torzo pozvánek na spolkové akce a spolkové tiskopisy.

Na závěr jsou řazeny tisky (pozdávky, letáky a reklamní nabídky), které byly již v době činnosti spolku vyčleněny z korespondence a tvoří samostatné oddělení tiskopisů, zajímavé jsou především letáky v esperantu. Ve fondu je rovněž uloženo spolkové razítko.

Ač je fond drobný, ilustruje dlouhodobou činnost spolku zabývajícího se esperantem, může tak sloužit jak pro zájemce o historii tohoto jazyka, tak i badatele zabývající se spolkovým životem v Praze v první polovině 20. století.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení archivní pomůcky

Zpracovatel jednotky popisu: Zora Damová

Datum popisu: 2021

Prameny a literatura:

MHMP II./Národní výbor hl. m. Prahy, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, spis XIV/0259 Klub Esperantistů malostranských.

MHMP II./Národní výbor hl. m. Prahy, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, spis XIV/0682 Klub esperantistů malostranských.

Soupis jednotek popisu

1/1

Organizace spolku a základní dokumenty

1/1//1	4	kar 1
Emil V. Müller: Klub malostranských Esperantistů v Praze, stručný přehled (vložen seznam díla E.V. Müllera do roku 1949) 4 listy 1 kar		
1/1//2	5	kar 1
Policejní ředitelství (po r. 1945 ÚNV Praha) hlášení o schůzích, změnách atp.		
1/1//3	6	kar 1
Organizace spolku (povolení spolku, stanovy, ustavující valná hromada)		
1/1//4	7	kar 1
Organizace spolku (ustavení hudebního odboru, návrh knihovního řádu, pozvánka na výlet, přehled slev pro členy, přihlášky členů (3 ks)		
1/1//5	8	kar 1
Organizace spolku (prezenční listina valné hromady, resignace spolkového archiváře, pronájem místností)		
1/1//6	9	kar 1
Organizace spolku (spolkový oběžník, pokladní zpráva)		
1/1//7	10	kar 1
Organizace spolku (spolkový oběžník (8 ks), prezenční listina valné hromady, organizace III. přátelského večírku klubu, seznam odeslaných dopisů)		
1/1//8	11	kar 1
Organizace spolku (program valné hromady, spolkový oběžník (6 ks), přihlášky do kurzů, organizace VI. přátelského večírku klubu, podklady a koncepty k jednání, pokladní zpráva)		
1/1//9	12	kar 1
Organizace spolku (zápis z valné hromady)		
1/1//10	13	kar 1
Organizace spolku (pronájem místností)		

Ref. ozn. Obsah	Poř. č.	Uložení Datace vzniku
1/1//11 Organizace spolku (povolení spolku, stanovy, prezenční listina ustavující valné hromady)	14	kar 1 1924
1/1//12 Organizace spolku (seznam členů, spolkový oběžník, potvrzení o předání knih do knihovny)	15	kar 1 1925
1/1//13 Organizace spolku (informace k valné hromadě, seznam členů, přehled korespondence, potvrzení o předání knih do knihovny, podklad pro výborovou schůzi)	16	kar 1 1926
1/1//14 Organizace spolku (informace k valné hromadě, seznam členů, přehled korespondence, rozhodnutí výborové schůze, potvrzení o předání knih do knihovny)	17	kar 1 1927
1/1//15 Organizace spolku (valná hromada, seznam členů, přehled korespondence, spolkový oběžník, seznam výletů a účast)	18	kar 1 1928
1/1//16 Organizace spolku (informace k valné hromadě, seznam členů, pokladní zpráva, komisní prodej pohledů, vstup do svazu esperantistů)	19	kar 1 1929
1/1//17 Organizace spolku (informace k valné hromadě, prezenční listina, stanovy, seznam výletů a účast, spolkový oběžník (3 ks), zápis do veřejných kurzů, pokladní zpráva, přehled prodeje pohledů)	20	kar 1 1930
1/1//18 Organizace spolku (informace k valné hromadě, vycházkový a výletní řád, spolkový oběžník (6 ks), pokladní zpráva, inventární zpráva, program představení, přihláška nových členů)	21	kar 1 1931
1/1//19 Organizace spolku (seznam výletů a účast, spolkový oběžník (4 ks), pokladní zpráva)	22	kar 1 1932
1/1//20 Organizace spolku (stanovy, spolkový oběžník (č. 1-4, 7-8), pokladní zpráva)	23	kar 1 1933
1/1//21 Organizace spolku (spolkový oběžník (č. 1-4, 2 nečíslované), pokladní zpráva, členské příspěvky)	24	kar 1 1934

Ref. ozn. Obsah	Poř. č.	Uložení Datace vzniku
1/1//22 Organizace spolku (spolkový oběžník (1 ks), pokladní zpráva, členské příspěvky)	25	kar 1 1935
1/1//23 Organizace spolku (seznam výletů a účast)	26	kar 1 1936
1/1//24 Členské průkazky (vyplněné) 13 ks	27	kar 1 1931 - 1938
1/1//25 Statistická tabulka o činnosti klubu za roky 1923-1927 13 ks	28	kar 1 1923 - 1927
1/1//26 Archivní seznam - výběr z korespondence z let 1909-1925	29	kar 1 1924 - 1925
1/1//27 Drobné účetní doklady	30	kar 1 1913 - 1945
1/2		
<u>Korespondence</u>		
1/2//1 Korespondence č. 1 - 37	32	kar 1 1910
1/2//2 Korespondence č. 39 - 70 a nečíslovaná řada	33	kar 1 1911
1/2//3 Korespondence (nečíslovaná řada) 14 ks	34	kar 1 1912
1/2//4 Korespondence (nečíslovaná řada) 27 ks	35	kar 1 1913
1/2//5 Korespondence (nečíslovaná řada) 21 ks	36	kar 1 1914
1/2//6 Korespondence (nečíslovaná řada) 10 ks	37	kar 1 1915
1/2//7 Korespondence (nečíslovaná řada) 9 ks	38	kar 1 1923
1/2//8 Korespondence (nečíslovaná řada) 9 ks	39	kar 1 1924
1/2//9 Korespondence (nečíslovaná řada) 14 ks	40	kar 1 1925
1/2//10 Korespondence (nečíslovaná řada) 21 ks	41	kar 1 1926

Ref. ozn. Obsah	Poř. č.	Uložení Datace vzniku
1/2//11 Korespondence (nečíslovaná řada) 26 ks	42	kar 1 1927
1/2//12 Korespondence (nečíslovaná řada) 24 ks	43	kar 1 1928
1/2//13 Korespondence (nečíslovaná řada) 43 ks	44	kar 1 1929
1/2//14 Korespondence (nečíslovaná řada) 33 ks	45	kar 1 1930
1/2//15 Korespondence (nečíslovaná řada) 34 ks	46	kar 1 1931
1/2//16 Korespondence (nečíslovaná řada) 24 ks	47	kar 1 1932
1/2//17 Korespondence (nečíslovaná řada) 17 ks	48	kar 1 1933
1/2//18 Korespondence (nečíslovaná řada) 26 ks	49	kar 1 1934
1/2//19 Korespondence (nečíslovaná řada) 26 ks	50	kar 1 1935
1/2//20 Korespondence (nečíslovaná řada) 6 ks 1 kar	51	kar 2 1936
1/2//21 Korespondence (nečíslovaná řada) 2 ks	52	kar 2 1938
1/2//22 Korespondence (nečíslovaná řada) 44 ks	53	kar 2 1946
1/2//23 Korespondence (nečíslovaná řada) 3 ks	54	kar 2 1947
1/2//24 Korespondence (nečíslovaná řada) 3 ks	55	kar 2 1948
1/2//25 Korespondence (nečíslovaná řada) 3 ks	56	kar 2 1949
1/2//26 Korespondence (nečíslovaná řada) 2 ks	57	kar 2 1950
1/2//27 Korespondence bez data 16 ks	58	kar 2 /1910 - 1950/
1/2//28 Kopie odeslané korespondence	59	kar 2 1913 - 1914

Ref. ozn. Obsah	Poř. č.	Uložení Datace vzniku
1/3		
<u>Dokumentace</u>		
1/3//1 Pozvánky na klubové akce (I.-VI. Bezplatný přátelský večírek, výlet to Klánovic, kurzy esperanta)	61	kar 2 1911 - /1950/
1/3//2 Ukázka klubových korespondenčních lístků (pozvánky na schůze 2 verze) 5 ks	62	kar 2 /1930 - 1950/
1/3//3 Ukázka přihlášky za člena 2 ks	63	kar 2 /1940 - 1949/
1/3//4 Ukázka členských průkazek (nevyplněné) 3 ks	64	kar 2 /1924 - 1937/
1/3//5 Klub malostranských esperantistů za 1. světové války (Mráz Jan, Crhová, Iglauer Jan, Müller Emil, El. Kozynová, Voborská, Máňa Thomasová, Olga Honzáková) 1 fsn	65	kar 2 /1915 - 1918/
1/3//6 Klub malostranských esperantistů z klubové místnosti "u Dašků" (V. Rotbal, A. Molnár, Tomáš Suchý, Jan Ev. Stávek, J.B. Molnár, Anna Steinfestová, Ludmila Suchá, Emilie Pohlová, Vaňková, Ka. Kučerová, M. Hajnová, Emil Müller, Konstantin Koutek) 1 fsn	66	kar 2 /1930 - 1950/
1/3//7 Podobenka Emila V. Müllera, předsedy Klubu malostranských esperantistů 1 fsn	67	kar 2 1917
1/3//8 Cedule k 40. výročí klubu (druhotně využita jako desky)	68	kar 1 1949
1/3//9 Dva titulní listy k hudbě Emila V. Müllera (Dudácká idyla, "Pregô sub La verda standardo")	69	kar 1 /1930 - 1940/
1/4		
<u>Tiskoviny</u>		
1/4//1 Nabídky kurzů esperanta	71	kar 2 /1910 - 1950/
1/4//2 Pozvánky na akce a nabídky od českých esperantistů	72	kar 2 1910 - 1936

Ref. ozn. Obsah	Poř. č.	Uložení Datace vzniku
1/4//3 Pozvánky na akce a nabídky od zahraničních esperantistů	73	kar 2 /1910 - 1950/
1/4//4 Básně v esperantu 4 ks	74	kar 2 /1910 - 1950/
1/4//5 Informační letáky o esperantu 9 ks	75	kar 2 1909 - /1930/
1/4//6 Turistické brožury o Československu v esperantu (Vizitu Ĉeĥoslovakion!; ĈSD Ĉeĥoslovakaj fervojoj) 4 ks	76	kar 2 /1920 - 1938/
1/4//7 Periodika v esperantu: La Progreso, Jaro XII., No. 33, leden 1931 Esperanto, XXVIII jaro, listopad 1932 Informilo de Ligo de katolikaj esperantistoj en Ĉeĥoslovakujo, No. 3-4, září- prosinec 1933 Ligilo, Jaro VII, No.2, 1.2.1936 Esperanto-Servo, Vol. 2 No.4, listopad 1949 6 ks	77	kar 2 1931 - 1949
1/4//8 Reklamy a nabídky s esperantistickou tematikou	78	kar 2 /1910 - 1950/
1/4//9 Pohledy s esperantistickou tematikou 2 ks	79	kar 2 /1910 - 1950/
1/4//10 Reklamy a nabídky netýkající se esperanta	80	kar 2 1913 - 1933
1/5		
<u>Razítko</u>		
1/5//1 Klubové razítko Opis: Klub malostranských esperantistů v PRAZE 1 raz	82	kar 2 /1924 - 1950/

Název archivu: 321100010 - Archiv hlavního města Prahy

Název archivní pomůcky: **Klub malostranských esperantistů**

Časový rozsah: **1909-1952**

Počet evidenčních jednotek: **1 raz, 2 kar, 3 fsn**

Počet jednotek popisu: **82**

Rozsah zpřístupněných archiválií v bm: **0,24 bm**

Stav ke dni: **7. 12. 2021**

Značka fondu:

Soubor zpracoval: **Zora Damová**

Archivní pomůcku sestavil: **Zora Damová**

Počet stran: **13**

Archivní pomůcku schválil/dne: **Mgr. Petr Jíša**